

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Oslo

Oslo, 29. april 2008

Deres ref.: 200800545

HØRINGSUTTALELSE TIL STJERNØ-UTVALGETS INNSTILLING NOU 2008:3 "SETT UNDER ETT"

Norsk Bibliotekforening (NBF) er ikke ført opp som høringsinstans i denne saken, men vil likevel be om at våre kommentarer til innstillingen blir lagt ved i den videre behandlingen av saken.

Til s.11 Innledning

Utvalget understreker at høyere utdanning og forskning er avgjørende for utviklingen av kunnskapssamfunnet. Universitets- og høgskolebibliotekene er en viktig del av dette. De har lang tradisjon for samarbeid – og er tett integrert gjennom felles datasystem og lånenettverk. I så måte oppfatter vi at høgskolebibliotekene arbeider i tråd med Stjernø-utvalgets intensjon med tanke på å sikre en god utnyttelse av samfunnets samlede ressurser.

Utvalget legger vekt på å styrke det dannende aspektet ved høyere utdanning. Bibliotekene har tradisjonelt bidratt til dannning ved at man i tillegg til pensumorienterte vitenkilder, også har stilt til rådighet kunnskap og opplevelser på et bredere felt.

Til kap. 3.4 Utfordringene til høyere utdanning og kap 17.1 Internasjonalisering i høyere utdanning

Open access

Det er positivt at utvalget går inn for å begrense kommersialisering av kunnskap og vil legge til rette for at denne i størst mulig grad blir offentlig tilgjengelig i kunnskapsallmenningen. Det betyr at forskningsresultater i utgangspunktet ikke blir klausulert, begrenses til kjøpesterke oppdragsgivere eller hemmeligholdes. Dette er, som utvalget påpeker, en utfordring. s. 22

Bibliotekene i sektoren har vært offensive i forhold til den såkalte "Open access" bevegelsen. Vi er tilfreds med utvalgets positive tilnærming til denne publiseringsformen: "Både i utdanning og forskning legges det nå stadig mer vekt på internasjonal utveksling og samarbeid. (...) For å motvirke at dette gir en uheldig utvikling mot kommersialisering av nettbaserte tjenester for forskere og studenter, er det de siste årene gjort et omfattende arbeid for å sikre åpen tilgang («Open access») til databaser, tidsskrifter og artikler. (...)

På denne måten har universiteter og høyskoler og deres fagmiljøer og studenter blitt integrert i tettere og mer robuste nettverk for utdanning og forskning.” s. 164

Samtidig er det viktig å holde fast ved den enkelte forskers rett til å velge hvordan publisering skal skje jfr. Ot.prp. 67 (2006-2007)

Til Kap 3.4 og 4.3.1

Kildekritikk og informasjonskompetanse

Utvalget konstaterer at den enkelte i stadig sterkere grad blir påvirket av den teknologiske utviklingen. (s. 22)

”Fordi studentene trenger verktøy til å sortere og vurdere den nærmest uendelige informasjonsmengden som er tilgjengelig på nettet, må slike ferdigheter trenes opp innenfor alle studier. (...) Arbeidslivet vil ha forventninger til høyere utdanning på dette området, at institusjonene vil klare å levere et godt tilbud, og at de klarer å omstille seg. Dette gir muligheter for universiteter og høyskoler, men samtidig er det en trussel hvis de ikke klarer å henge med i utviklingen.” (s. 30-31)

Dette krever informasjonsferdigheter for studenter og ansatte i sektoren. Nye medier forutsetter kritisk evne både mht. kilder og relevans. Institusjonenes bibliotek spille en sentral rolle i utvikling av studenters og ansattes informasjonskompetanse.

Til kap 10.4 Finansieringssystemet

”Det innføres en strategisk undervisningsbevilgning i finansieringssystemet med omtrent samme omfang som den strategiske forskningsbevilgningen. Basisbevilgningen og de resultatbaserte bevilgningene reduseres tilsvarende.” (s. 113)

Drift og utvikling av bibliotek i høyere utdanning er primært finansiert over basiskomponenten. Vi er usikre på hvilken komponent i det reviderte finansieringssystemet som skal dekke denne typen utgifter.

Til kap. 11 Små studiesteder

Bibliotekjenesten

Kravene for å bli akkreditert som universitet er fastsatt i forskrift fra departementet til NOKUT. I pkt g) i denne forskriften heter det: ”Institusjonen skal ha et tilfredsstillende fagbibliotek.”

I kapittel 11 s. 119 skriver utvalget:

”Det er rimelig å anta at større miljøer under ellers like forhold generelt er miljøer med flere faglige impulser, rikere faglige diskusjoner blant de ansatte og bedre bibliotektilbud til både studenter og ansatte. Større miljøer har som regel også større økonomisk handlingsrom på grunn av stordriftsfordeler.”

Vi er langt på vei enig i dette resonnementet, men vil rette oppmerksomheten mot at studenttallet på nasjonalt nivå vil være det samme selv om små miljøer samles i store. Det er dette tallet de internasjonale databasevertene som leverer informasjonsdatabaser, elektroniske tidsskrifter og bøker forholder seg til. Ca 2/3 av bibliotekbudsjettene går til elektronisk materiale, og det er dessverre ikke sannsynlig at det er stordriftsfordeler å hente på dette området.

Til kap. 21 En mer kunnskapsbasert utdannings- og forskningspolitikk

Nasjonal finansiering av kunnskapskilder.

For å fremme en mer kunnskapsbasert utdannings- og forskningspolitikk, peker utvalget på at det må utarbeides systematiske kunnskapsoversikter.

Dette kan gjerne skje ved at noen miljøer får et spesielt ansvar, slik Nasjonalt kunnskapssenter for helsevesenet har på sitt område.

Utvalgets vektlegging av økt nasjonal styring og fellestiltak for å styrke utvikling av kunnskapssamfunnet, - et bredere dannelsesperspektiv – og framheving av Nasjonalt kunnskapssenter – bør føre til at en nasjonal finansiering av kunnskapskilder utredes.

Nasjonal finansiering av leksika, ordbøker og andre generelle kunnskapskilder vil fremme kunnskapssamfunnet og føre til effektiv nasjonal ressursutnytting. På denne måten vil kildene bli tilgjengelig for alle innbyggerne, eller for eksempel for alle med tilknytning til høyere utdanning. På den annen side er det ikke unaturlig at den enkelte institusjon selv finansierer spesialiserte kunnskapskilder.

En nasjonal finansiering av kunnskapskilder vil etter vår mening være i tråd med forslagene i eNorge 2009-planen og St.meld. nr. 17 (2006-2007) "Eit informasjonssamfunn for alle".

Vektlegging av felles nasjonal styring taler også for å bruke mer ressurser på nasjonale digitale satsinger som Norsk digitalt bibliotek (ABM-Utvikling) og BIBSYS.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Anne Hustad (sign.)
leder

Tore Kr. Andersen (sign.)
gen.sekr.

Postboks 6540,
N-0606 Oslo

Telefon: 23 24 34 30
Telefaks: 22 67 23 68

E-post: nbf@norskbiotekforening.no